

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus theol. de actibus humanis - Cod. Ettenheim-Münster 302

[S.l.], 1697

Dinstinctio quarta

[urn:nbn:de:bsz:31-131009](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131009)

Distinctio Quarta De Regulis extrinsecis actuum humanorum.

Hactenus eginus de bonitate & malitia, quam actus desumunt a proprijs
sive reglis intrinsecis, quae sunt obtem, finis, circumstantiae, prout conveniunt
cum natura intellectus, voluntatis, & actuum bonitatis & malitiae actuum humanorum extrinsecis
sive ad regulas extrinsecas, prout dicitur a. 1. Th. huius prout in q. a. 3. de reglis
assignantur. Semotas una de necessitatibus, quae sunt obtem, huius sive legi
divinae. nec autem legis aeternae s. Th. huius a. 1. in tal aliquid intelligit,
qui aeternum dicitur, existens in mente divina, quo deus iudicat, hanc
in bonum & honestum, bonum & mali non faciendum. Altera est,
proxima & immediata, quae est regula ratio seu conscientia, quae nobis
expressis legibus aeternae. De his non loquitur. Quis iudicet, utrum
actus humanus, ut sit bonus, debeat esse conformis divinae voluntati.

Quaestio prima.

Utrum actus humanus, ut sit bonus
debeat esse conformis
divinae voluntati.

Notandum primo: obtem voluntas divina est duplex, altera est
formale, seu ratio sub qua, aut motiva volendi alicui. Alterum
de materiale, quod est alicui, quod deus vult.

Notandum est. Esse multiplex dictionem voluntatis divinae: in
 natura, in fine, in praesentatione, in prohibitione et in permissione. Et quod dicitur
 inde hic in hoc articulo Langeletti tom. 3. tract. 1. ca. 2. sect. 4.
 q. 2.

Notandum est. Quod unusquisque potest in se consentire
 & conformari seipsum, modo si consentiat male in seipso in re voluta.
 Est si consentiat male in motu suo sine ratione volente. Est si positive
 consentiat, ita ut altera de alterius volente gaudeat & delectetur.
 Est si in consentiendi negativum, ut inveniatur altera de alterius volente
 saltem in tristitia aut nequitate. Est si altera de seipso in seipso
 consentiat. Est si in seipso inefficacem aut simplicem complacentiam
 consentiat.

Conclusio prima. Actus voluntatis bonus semper est alicuius boni
 in seipso dicitur. Unde conformis. Et Zaring lib. 1. c. 2. Valent.
 Est in seipso ex illis Apostoli Matthei 7. omnis qui facit volentem
 patris mei intrabit regnum caelorum.

Est etiam auctoritate s. Augustini, qui in Psalmo 32 attribuit eorum
 lib. 4. volente seipsum.

Est etiam ratio: divina voluntas est de seipso recta & bona est, & sic
 regit seipsum in seipso, & proinde illi se conformare debet.

Conclusio secunda. Voluntas si sit bonus, non potest se conformari seipso
 divinae voluntati in illis, & Deus non permittit eam committi.

Est enim: Deus seipsum permittit, & nec debemus nec possumus velle,
 aut de seipso complacentiam habere: imo eam facimus, si conseruimus illam
 impedire: permittit item seipsum in seipso. Vg. parentis, qui vult seipsum
 ac debet positive velle.

Conclusio tertia. Deus bonus potest de seipso in divina voluntate
 nobis mirabiliter ignorata.

Est enim: quia talis ignorantia ex causa permittit, sed eo seipso.

conditiones ad bonum moralem requirit ad huc, erit actus honestus: Sed
a bono habet honeste voluit audire scilicet, quia deus voluit tractari: talis
in actu nihilominus habitus legi conformem cum votis divina, quoniam
videtur invidiosus in deum, et ex hoc, et ex fine operis.

Conclusio 4^a. Actus bonus debet conformari volti divini
anti inefficaci et nobis cognite, ita ut velimus efficaciter dissentire, aut
conari contra id, quod deus in operibus a libera nostra gratia darent.

Voss. Disq. c. j. n. 3.
EAO est: quia talis assensio volti resistere efficaciter nemo potest, sapere
velle conari efficaciter ad oppositum, Multum contra rationem, adeoque
malum erit.

Conclusio 5^a. Actus potest esse bonus, etiam si alioquin sit
inefficax assensio velimus aliquid contra divinam voluntatem efficaciter.

Ita coniungitur.
EAO est: quia si quis simpliciter assensum tribuat de morte et agri-
dine parentis, aut de pluvio, in operibus factis quibus talis assensio vel
sine assensu, et quibus nobis et aliis non modo aliquo modo contraria sunt:
nam nec necesse est assensum tribuere, neque est contra veram rationem:
quia quod aliquid est bonum et malum plerumque libere potest velle aut
nolle illud sub uno libere non attendit alijs; eadem in operibus a libero
ope sufficit libere assensum tribuere honestum.

Conclusio 6^a. Actus potest bonus non tamen hinc longum se
conformare, sine consentire volti divini consuetudine. Voss. cit.

EAO est: quia deus hoc ipso, quod in consilio aut suadet. Voss. statum
religionis, non vult obligare nostram voluntatem, aliam enim voluntatem non vult
scilicet et preceptum fore.

Conclusio 7^a. Actus bonus debet conformari volti divini preceptis

Plur ha comens hinc ad dicitur conclusionem finis, hinc et eo, quod confusio est
judicium, et regle agere et iniqui, ab actibus, cum in se represententur, et per se
negat judicare, cum in regle agere et iniqui.

Conclusio 3^a Confusio est solam actualis quod an illud
est comens Th. Th. post d. Thom.

Et est pro quod habet confusio consistit in quodam cognitione,
testimonio, reprehensione &c.

Et est d. Confusio est regle agere et iniqui, ab actibus, cum in se
regle, et propria actibus, quod procedunt cognitione, agere et iniqui directibus.

Conclusio 4^a Dicitur confusio in speculative & practica
ita coniungit.

Speculativa est iudicium, quod bonum et malum, per se
substantia, et simple recordando, et de confusio vocat testimonium, iuxta
illud d. Thom. cap. j. v. 12. gloria nostra dicitur, testimo-
nium confusio nostra. Vel iudicando, an recte, an male aliquid sit
de eo, et arguendo et amovendo peccatum, et de confusio vocat iudicium
verum, remorsus &c. quod dicitur notitia, in bonum notitia vocat
conno, que opus actibus, artem solent vocare, ita et veritas nostra, quod
confusio est ab actibus nostris, ut mundam et immundam intelligit, confusio
substantia nominalis, iuxta illud d. Thom. q. mundiabit confusio
ob actibus immundis.

Speculativa confusio dicitur in bonum aut malum, ut agere dicitur
quod.

Confusio practica est iudicium, quod bonum recte, et quo
actibus practice, ut actibus hinc et nunc et recte, aut comensum
bonum, aut hinc.

Differunt a se, per se morali, et lege: nam actibus spectantibus
et practicum iudicium evidens, iuxta propria motu, abstractendo a

Inquietus etc. confusio appellatur bonorum & malorum quoniam iudicium
vires, bellis, hostis, labor, amplexus, ad vocatus, amicum, consilium
fratrum, ne penam, flagitium, postquam precavimus etc. confusio in
omnibus est.

Quod adhibetur, autem istos loquitur videtur, quia per se figuratur, et intelligitur
et excellentiam quendam in inhaerentibus, confusio indicent, quia
deus motus in id est, velut progenies & vicaria sum, ut vult ipse, non
vires, virginal, unde et vult deus a nonnullis appellatur, adeo, hae
attributa confusio, cum re ipsa in creatura, re ipsa creatura (aliqua sum) et
convinunt.

Inquietus et sic. moralis bonitas & malitia magis proprie ad notitiam
eius, etiam delectationis, et hinc, ab bonitate & malitia moralis proprie
confusio competit, iuxta illud, jonas thimothae, jonas, et jona, hinc
ad id etc. justorum confusio, vult bona & mala.

De moralis bonitas & malitia confusio competit, subiective, re ipsa
in j. et sic, de re ipsa, ad id confusio versatur circa bonum, hinc, et
autem aliquid bonum aut malum, ut id em sit dicitur, confusio in
bonum aut malum, ac confusio in bonis aut malis, hinc de bono
sive de malo.

Inquietus et sic. h. confusio ad intellectum pertinet, licet aliquando
et melioris confusio fore, quo clariorum suorum gestorum, aut gerentem,
vult quoniam intelligendum est, aut felicitate illius, et majori felicitate
positus, quod in vult contra experientiam in doctis, qui plerumque sunt
positi vult, et nullius confusio hinc, iuxta illud germanicum ad quod
vult in gallophorum, in amthoforum.

Deum, qui felicitate illius est positus, et melioris confusio, subiective
in obiective, et sic vera est, et doctissimum, quod in obiective respicitur,
unde nullius, id est, nullius praei confusio.

Aequit. Tho. confusio de fine, in hoc illud Eul. c. 7
 Licet n. confusio sua, quia de hoc verbo meli. dicitur. Et possumus habere
 loquuntur; Confusio hoc dicitur, ut dicitur, Confusio est. quod confusio
 est ipsum fine, dicitur, fine dicitur actuale et, et quoddam huius
 proprium, ad eam habitus et potentia intellectiva.

Q. Insuper notandum quod in intransitivum, et intransitivum
 est ut loquuntur theologi; id est, confusio non est eadem a dicitur fine, testimonij
 dicitur et. Et in ipsum fine, dicitur et dicitur et. quo fuit
 Insuper dicitur hoc et illud cogitatio mihi suggerit, in quo suggestio a
 cogitatione, huius actus propriis gradat, et quod ista suggestio est
 sit cogitatio. Quis sciat, utrum actus moralis, et sit bonus, et sit
 debeat conformari confusio erranti.

Quaestio 3^a.

Utrum actus moralis, ut sit bonus,
 possit et debeat conformari
 conscientiae erranti.

Prostandum non supponi, quod ut actus bonus debeat et conformari rationi,
 quod actus in ipso conformari debet honesto, nisi et conformet rebus
 rationi, honestum dicitur opponenti. Non refert, quod actus debeat
 habere suam bonitatem ab obiecto et esse in a confusio: Quia actus habet
 quidem suam bonitatem ab obiecto intrinsecam et a priori; arguitur tamen
 et a posteriori habet et a confusio: hoc ipso non quod actus sit conformis
 rebus rationi, huius regulae primo, sequitur arguitur, quod actus sit con-
 formis honesto obiecto, adeoque bonus et iustus ex retributione huius
 regulae, huius a posteriori. Et stat igitur solum huius ex amittere,
 et statim unum sit de confusio erronea. Et quod confusio erranti
 actus non debeat conformari.

Conclusio prima. Agere contra conscientiam
sive vincit liber, sive vincit libelliter errantem
nunquam est licitum. Ita coniungitur Th. Th. & sumitur.

Probat: quia actuale iudicium rationis est per se sola volens; ergo si volens
quod non unquam deficit ab actu iudicium non erit male. **Th. Th. Th.**

Et primum lex humana, divina, naturalis &c. fit remota quodammodo regula moralis
concreta, haec proprietas & intermediaria regula est extra rationem; quippe quae si bene
sunt in se habet propositum volens id, quod lex divina, humana & naturalis facere
possunt; ergo si deficit ab illius debet in se habere suum officium, & ergo propter
se periculo errandi, & ideo peccat.

Conclusio secunda. Volens discordans à conscientia errante
non peccat quando speciali desiderio humani, aut gratulatio ab eo, quod appetitur
dicitur, & unquam humani esse probatur ab operante. **Th. Th.** Et sic loquendo,
nunc mortale nunc veniale committit, tamen, si alterius humani propter
gratiam, aut levitate male, sive obli, quod conscientia falso iudicat in propter
aut verbum. **Th.**

Et prima pars est: quia cum oblium loquatur actu humani, non
propter, ut est in se ipso, & ut hic & nunc volens à ratione propositum; fit tunc,
ut ratione errante iudicante committat propter in temperantia, iudicante
inquit propter in aspernatio dominium à jejunium, si videtur.
si v. conscientia errans dicitur in propter veniale sinistra manu aequalitatis
se aspergere, id agere aut solum veniale.

Secunda pars: si lex divina; quia si auctorem fieri potest ut id, quod si se est oblium
lex, sicut propter mortale; si conscientia, sive vincit liber sive
vincit libelliter iudicat in propter mortale, levare per se, levando
propter mortale, & contra si conscientia, vincit libelliter errans ex oblium
aliquo in veniale tunc, quod aliunde, & in se est mortale, propter mortale,
si actu longum in illud propter: sicut in vincit libelliter errans, iudicat,
quia in vincit libelliter ignorantia tollit volens, in se si se vincit libelliter
longum.

Quaeres an sit mortale & veniale, supra confitendo peccatum
in confiteo capital & malum, in disticto an mortale sine veniale

Primo est Navarrus, Lopez &c. existimant opinionem contra
auctoritatem subonem ex veniam fore in peccatum veniale, et quod in
confiteo malum grauius, quod in mente quod in genere duntaxat illud
iudicat: aliter vero similitudine habere, affirmat quod mortale
Ista Azorius, Sanchez &c.

Eae e: quia he absque p[re]cedente examine de grauitate cognoscunt a culpa
vultus torrens obijcti se peri uolo peccandi mortali ferre.

De. Et do si confiteo errant dicit, in eodem mortale, aut veniale, dicit
definire in e[ss]e p[ro]ponendo certam peccati speciem, talem actus in eodem peccato
ad vltimum verbum huiusmodi in hoc ipsum elicitur, in hoc speciale peccatum
ergo veniale dicitur formaliter contra p[re]sumptionem, quatenus modum vere supra
tracl. 2. sect. 3. q. 3. dicitur e[ss]e, scilicet quod generatim vult recte &
honeste agere in actum huiusmodi ex eadem p[ro]p[ri]etate promouentem,
quod in mortale ferre semper offerat certa peccati huiusmodi.

Conclusio etia: Actus vultus et conformi confiteo omni
biliter errant semper in honestis & malis e[ss]e se q[ui]do. p[er] the. Definitio.

Eae e: quia & octum habet confiteo malum e[ss]e, & ignoras in eo u[er]bat
u[er]babiliter: alios iudicium Christi inculpati aut ipsam, e[ss]e dem ignorauerunt
in illam Christi iura christi. e[ss]e. h[oc] cognouerunt, agnoscunt
glorie crucifixi ipse.

Sicut rursum si: quod se q[ui]do, quia rone mea q[ui] audens contingit,
et vultus, errant confiteo concordans in peccato, quod tunc fieri potest q[ui]do,
octum de se in istis e[ss]e, & liberat, v[er]g. h[oc] confiteo dicit, ambulans
sub mortale ueniam, aut scire hic profecto e[ss]e q[ui] caput: hoc n[on]
asi in peccatis, omittendo ambulans, & audiendo tunc, quia error ipse
conferas in eam partem sit, ubi nec peccatum nec veniam sperare habet.
Sanchez.

Conclusio. Quod si quis vultis conformiter confiteri ininiuste erranti
 sine peccato morale bonis. Peccatum est. no. sed, si confiteri ininiuste.
 Sed 2. quia actus vultis confessus bonis, quo appellat veram rationem
 honestis; & in hoc casu prout ita est veram rationem honestis, vultis
 appellandam, quo actus vultis erit bonus. Ne refert, quod ita est illam
 rationem honestis otio inhabili & absurdo applicat: quia hoc applicat
 male facta solum denotat errorem in actu, & quod inculpabilem,
 in in vultis.

Dices. Omnis actus, morale bonus & honestus, a quibus conformiter
 sit recte rationi, quod est actus sine iudicio prudentie evidens, ab ipso iudicio
 confite et ininiuste errantibus non est recte ratio, multo minus iudicium
 prudentia evidens, sine, quod videtur est evidenter verus, quo.

Res. concessa majore negotio mihi. quod ut illud, adverte, confitemini
 in inibi errantem in actu. Ad hoc iudicium, vultis erit, sine
 in recte, videlicet. primum iudicium prudentia de uno otio.
 Alterum in recte, sine in obliquo, iudicium anregio in similitudine
 de alio otio falso. Jam igitur honestis ego hoc parlatuibus
 confite errans: quantum in iniquitate & attamen ex parte
 actuali iudicij practici est ratio recte, et actus prudentia, in fine
 et confite recte, a quo prout solum distat a iudicio, quod ita
 habeat errorem similitudinis, quoniam in iniquitate, sine tamen
 tam similitudinis prout practice erroris et ex parte. Peccatum
 est. q. 5. in. b. q. 1. v. q. ex arte b. Eth. c. 2. d. f.
 th. 1. 2. q. 1. 1. a. 5. ad 2. m.

Ego hoc conlucere videtur.
 In eo prope dem luctu in eo, et quod alteri fuerit actus, ex ininiuste
 vultis solum honestis, et quod otio eius in se herpe sit. Navarum, canon
 est de peccato de peccato. Solutio.
 Et sic evidens in peccato pro ad magis motu evitandum, et quod
 vultis confessus matrimonium in nullum, quod conjuges ininiuste ignorant,

negant sine scandalo legem; hinc autem hinc ubi, sine, ac sine f. mitti
ut minus debent reddant. Henriquez & alij.

Pro legibus alijs precipiunt, qd. subditis inuincibilis, sub abilitate
in e. obedientiam, quia hoc magis oportet obedire, qm. hinc. Hinc q. no
certa e. aut leg. diuina, ut parcamus nra. confusio. qd. ipsum tradit inno
centio. c. 1. De penitentia. Quidem docens: qd. hinc. licet de hinc
impedimentum dirimens maritij, qd. in in fine ex parte p. bare n. pt. de q.
a iuris iudicij exori debent reddere, in peccatum iudicij, de confusio magis
obligati. Siquis in p. hinc auctoritatem hinc qd. error inuincibilis
& deponendus.

4to opus factum ex inuincibili errore confusio, iudicantij de bonis,
p. re ipsa malum e., in sum ex parte a. p. de, de et de bonis ac honoribus
hinc iuris honeste, sub e. hinc p. hinc motivo appetendo ex parte, v. g.
Joseph ratur, de obligatione iurjurando Galilaonibus, p. hinc, ex parte
alium religionij. Joseph q. 10. Egypti v. obsequium arbitratu hinc
mentis p. in factum ultra, ex parte hinc alium caritatis nra. hinc.
Hinc v. de no. virtum sup. maclian, que requirit honestatem obli,
in solam existimationem, de re ipsa hinc hinc: non hinc Lutheranus certe
de infallibilitate iudicij Lutheranorum religionis de curam, hinc hinc qd. dem re.
hinc, de hinc v. de hinc ex parte hinc fidei diuina, qd. de requirit obli. re
ipsa v. de hinc hinc reseratum.

Conclio 3. ta Confusio inuincibilis erroris obligat uerbum
negatiue solum, ita uidel: ablenat in facere contra ipsius dictamen, in
aut obligat positiue, ita uidel: ut tenentur facere qd. dicitur: confusio v.
inuincibilis erroris, obligat uerbum utroq. mo. Hinc v. de hinc. c. 2. n. q. 1. g.
Quid idem in re ipsa intelligunt isti auctores, qui cum Bernardi diuinit, v. n. n.
ut hinc confusio hinc qd. dem v. n. n. legende, de hinc obligandi: inuincibilis v.
obligandi & obligandi.

intra pars potest a jure conclusionem. Sed pars confit
 etiam; ubi expeditur vobis, quare, si postine conformiter confite
 dicitur erranti. Si pars potest, quia confite impenitente
 errans et hoc est, aut certe in dicit deponit, quod et dicit vobis, ubi
 illam facere, quod est malum. Et dicit postine dicit illam facere, quod
 in vult vobis, dicit illam quare, quia aliquis sine velle sua culpa
 necessitate ad peccatum simplex dicit quod hystit, quod est aliquid simile.

Conclusio 6ta. Aliquo gratia est peccatum agere dicit
 confitem immittit errantem, qui agere contra illam: aliquid gratia
 est agere contra illam, qui dicit illam. Bernardus, Hieronymus. 220. Vapil.
 hoc est: non si v. g. confite immittit errans dicit hoc, verum in
 hunc modum a Bernardum ubi alterum, quod a lat. conuincit, quod
 ille gratia peccat, quod, Bernardus, si faciendo contra confitem vobis,
 qui si faciendo dicit confitem mentibus, et non peccat vobis, et
 si non mentibus, committit homicidium mortale.

Superius si eadem confite dicitur homini fore veniale peccatum, nisi
 autem autem fuerit, ut inde elemosinam det, et si fuerit dicit confite
 peccat mortale, et si fuerit peccat veniale.

Conclusio 7tima. Confite errans aliquid vobis obligat,
 qui peccatum fuerit, et apparet; aliquid vobis obligat peccatum
 fuerit, qui confite errans, ita apparet ut magis sit peccatum contra
 illam operari, qui contra istam; et dicitur converso. Nam hic potest
 regula statui, et iuxta meam substantiam dicitur dicitur e. Ita
 vobis. Dubio h. c. i.

Arguatur jmo. In vobis contra agentem confitem
 agens, dicitur ab illa discordans peccat, in peccat, si dicitur, conuincit,
 debet non est si dicit discordans illam, in si dicit, omittit, et si dicit
 peccat, et honeste agat: et qui concordat confite erranti, si dicit
 discordans: quod.

Quod cum honeste agere, & dignitatem aut diffinitam ad consuetudinem fugit
 Et quanto magis, & magis prudenti & honorabili quavis a fugere a loco
 ubi regere sit aptior, attamen si quis fugere a loco & fugere: non
 sapere dum quod fugit a loco male, immo et in alium extremum jure dicitur:
 Stultum dum vitant vitia, in contrarios currunt, & solum est, quod dicitur
 prudentibus, que in p[ro]fanti capi & p[ro]hibet, et concedantur cum errantibus
 confusis autem dignitatem, & ut bene sit, & concordiam fugiamus,
 abjiciendo errorem, qui ex ipso, quod similiter libere ac volentibus, per
 arbitrio deponit, ut aiunt.

Arguitur etiam si durante errore visibili voluntas ob
 libet, & eligendo penam, legit illam esse capere, ita fore p[ro]p[ri]am,
 & merito peccat.

Quod et hypothese durante visibilitate & voluntate erroris, fore voluntatem p[ro]p[ri]am
 ubi legem composita merito peccat, non ita fore p[ro]p[ri]am absolute, & in p[ro]p[ri]a
 dicitur, atque adeo non merito peccat: Etiam affectus, & significatio voluntatis
 & liberi & voluntatis, & nuncquam merito. Vass. de lib. n. b. arch. cit. n. 12.

Arguitur etiam contra dicitur Tholzi, conscientiam vim
 libere errantem, in quidem obligandi, & tamen ligandi
 vim habere: ad quid ego ligabilis voltem, nisi ut illi
 conformis sit, aut conformis?

Quod immo iuxta aliquos, conscientiam vim libere errantem
 & ligare, & obligare, non quidem positive, ut sicut
 ipsam sequamur, sed negative, id est, et contra eam
 non agamus. Vass. cit. c. 2.

R. 200

Pro hoc. qd. qd. libet alij obrem legel. Obligat confusio errans, verius
 videtur, itam vere qd. sic legel, neq. obligare neq. legare videtur, hic
 ad concordiam aut unum cum illis, sicut ad d. concordiam: quia cum, ut
 fiant, penes vobis, male videtur, qd. aucteribus
 horum confusio obligat. **Notandum** dicitur, vere & proprie confusio
 in illis errantem non obligare: non sunt, qd. a prudentia fuerit
 & equitate dicta, ut hoc, qd. dicitur: revera autem iniqua
 ita est, fuerit & simulata iniqua obligat, ut patet in hareticis.
 Interim tamen negamus vobis obligari, ut dicitur concordiam, & concordiam
 errantem confusio, & dicitur, hanc obligationem non tenent iniqua
 confusio, qd. a dicitur iniqua, & est a precepto specialis
 vobis dicitur, ut non minus, ut error vobis, ut patet.
 qd. utrum alij moralis, ut sit bonus, debeat conformis
 conformis confusio dicitur.

Quaestio III.

Utrum actus moralis, ut sit bonus, debeat
 esse conformis vel difformis conscientiae
 dubiae.

Notandum primo. dubia pro dicitur non in incertam
 opinionem, ut videtur, sicut, & hanc incertam, ut videtur, sicut
 contra ut non apparet, sicut, quod ego vobis, ut patet
 veritas apparet, sicut, qd. utrumq. paria momenta rationum occurrant,
 quod omnium, ut in aequilibrio suspensum tenent.

Notandum secundo. dicitur alij in hanc alij
 praeceptum. praeceptum vobis, & qd. dicitur, ut patet
 in hanc: utrum dicitur, ut patet, ut patet, ut patet.
 praeceptum: praeceptum est in hanc, ut patet: ut patet.

similitudo dubital, utrum factum dicitur honorarium sit, vel non sit, vel
dubium practicum, quoniam e, quomodo dicitur honorarium, utrum sit
sicut potest, an non sit.

Notandum 2do. Dubium in morali b. rursus alium e
juris, aliud facti. Dubium juris similitudine e, si dubitas,
utrum lex existat, precipiens v.g. in Prefecto S. Petri, jejunium.
Dubium juris practicum, utrum tunc & nunc licita sit hinc bina
refutatio in eadem sequitur.

Dubium facti dicitur, si non mecum aneque e, in bono studio, quod sit
impossibile de eoque facienda, quoniam tunc sit a me v.g. factum opus propter
aut prohibita.

Notandum 3to. Dubium aliud e de rebus, ut dubites
an hic aut ille contractus sit licitus, an ad talis mibi licita sit?

Aliud de Personis, ut si dubites, an tibi hic peccaverit, an
vicio abiecerit, sit continentis

Notandum 4to. Aliud dubium e negativum aliud
positivum. Negativum e, quod pro neutro parte hinc
sufficientes rationes, ut opus possit p[ro]batum a seorsum elipere, ut si dubites
an area maris parca sint nec ne? Positivum e, quod tunc
parca avaritia vacua. suare &c.

Notandum 5to. Dubium aliud e in discretivum e
p[ro]batum ratione, aut auctoritate legum morum, si reddendos duobus
vel viros prudentes. Aliud in discretivum, quod bene quod
e p[ro] ad heret legum morum rationibus.

Conclusio prima. Practica dubitanti non deponitur
aut materia agendi, quia quae agit, sed solum de maiore faciendorum
honestate; licet de agere et omittere quilibet licet, de quibusdum
est eorum omnium.

Etiam est: quia cum dubitatur veritas solum circa materiam
solum, de maiore honestate agere, quia per se non fore nisi
honestam.

Conclusio secunda: Actus moralis, quae ex eorum
confusio practica dubitanti de agendi fonte et materia, semper
honestas et malitas, cumque obrem, est vultus recte agere, necesse est,
cum agendum procedat certum et determinatum illius dictum, quo
iudicet hoc, id, quod agit, hic de vultu recte honestatis agi, aut quod
omittit, recte et honeste omitti. *Valentia Toher. diff. d. 2.*

Prig. punct. 4. Bealy:

Etiam est: practica dubitans an agendo praeferat ne obijctis
primis periculis, quae autem anal periculis, quod in illis. *Cal. 3.*

Conclusio tertia: Actus moralis, quae ex honestate, honeste
aliquid cum confusio speculative dubitante de bonitate aut malitate
omni, dicendo practica sit certum et determinatum: ut si Petrus
dubitet speculative, an bellum sit propter sit iustum, practica
aut determinat, quod se obedire propter imperium, quod in nihil de in,
iustis imperij constat, hoc capere honeste facit obsequenda.
Molinae loc. j. de just. Tract. 2. d. 1113. Vazq. Lar. 2.

Etiam est: quia per materiam regle omni huius in e iudicium illud speculative
et practica, quod certum sit an praeferat, recte agere vultus ei se

confirmando.

Conclusio 2^a Quod si confusio speculative ita
non consistat dubio & anxijs, et nequeat interim iudicium practicum facere
de honeste, an ultra polum fieri possit nec ne? Et dubitanti de
iure occurrit, quo possit idem opus absq; peccato committi, et obligabitur
admittere, alius si agere perreperit, peccabit. Pecca. tra. j.
c. 4. q. 8. n. 5. cum iuris & arta.

Edo e: quia cum hoc modo dubitanti nulla iusticia practica
ad sit, q. b. animus indubito, in sup. quo speculative dubitab,
tunc prout dubio, si opaco, et ponit de periculo peccandi, & hoc,
p. alij diunt. Uerum fas e agere absq; confusio practica de,
hominata.

Conclusio 3^a In ai speculative dubio manifesti
e iuris de male faciendo, quid in hoc post debita de iudicij q. anal
p. debet dubio, in mo prout ante p. b. & sub peccato beneq; formare
sibi consuetudine de opando d. m. p. l. t. dubio, si in post adhibita
diligentia p. ad qm q. q. q. p. hoc statu obligat. p. de opando minus
tuta parte dubij occurrit practica certum, aut factum p. t. t.
p. i. i. i. n. q. d. m. sufficiens ad opimendal dubio speculative
alio sufficiens ad hoc, ut prudenter possit tibi confiam de eligenda
minus dubia parte, et honeste q. r. e. n. q. et si relicta dubio parte
minus dubio fuerit amplectis. Ita Sotus lib. d. q. just. q. 3. n. 2.
San. Henric. Henric. & iuris iuris confessorum & scolast.

Observandum nōc haberi per se illi illam, de qua
 enim, etiam ipse dubitanti constat, quod si ad unum quere
 nullum foret solum periculum peccati, aut quod quod in proprio legit,
 et magis malum esset, pro ois revere e, in alterutrum ex duobus
 non videtur. E contra pars dubij minus habet, in se,
 que in opus de iure solum fert, aut acceptabile periculum peccati, aut
 certe majoris mali collati ad alterum minus malum, V.g. in dubio
 facultatis de hodierno jejuniis, habet e & jejunium, si non certus sit
 me bene autem, si videtur inter duo per se in comparatione, quare
 alterum hic & nunc sibi peccato eligendum, habet e eligere, si tunc
 obligans. Hoc observato.

Pars prima conclusio: nota quod facultatis seu de jure seu
 de facto dubitanti propter nullum periculum, merito e, quod faciat
 parti minus habet, hoc idem, quod dubitanti ex ipso, quod propter solum libet
 notitiam aliam pendens in libet, que formel sibi confians quando
 in favorem minus habet partis, quod in dubio non videtur obligabit
 amplecti dubitanti: nam si habet ille dubio facultatis, facti
 e juris, in ipse a omni periculo dubitanti de gravitate opus, aut de
 periculo peccati. Unde Pontifex in jure canonico capto ad
 audientiam de hominibus, capitulo hysce eodem libelo de capitulis
 sapienter inculcat illud axioma in dubijs habet pars e
 eligenda.

Pars secunda pars: quia miles facultatis dubitanti, an
 bellum propter sit justum, ipse nihil omnino libet militare, nisi
 habet expressa in capto, quod capto. 23. q. j. Et in ratione peccati

Primo nota est: in re dependente non excludit obligationem
 predictam capitulum, non navarrus caput 1. de re
 boni habere maxime in foro externo, in hinc in re
 et in interno obligare. Constat autem, multos valde
 propter capitulum hinc ex parte a non concludere, & separandam
 obligationem hinc capitulum, et debent ex parte
 denique. Sicut autem est in dubio, hinc et alio irregulari
 quod negant. Unde nec ipse hinc et in modo obligationem
 considerant capitulum.

De hoc autem sicut in s. d. 40. fol. 6. n. 9
 & tract. 2. de relig. l. 1. c. 5. n. 17. haec duo capitula
 leguntur de irregularitate oritur ex homicidio, in qua non
 legem positivam alio & similitudine, quod in alijs casibus a iure
 in expressis minime reperitur; non sicut in canonibus
 potest statui irregularitatem ex homicidio, etiam potest
 statui, ut homicidium dubium sufficiens ad hanc irregulari-
 tatem contrahendam; quod in constitutione, quod in
 dicitur regulariter generatim et alijs, de in hinc in ad alias causas
 debet, et ne ad irregulares debet in iure in expressis,
 et excludenda in iure capitulum, et qui. de sententia
 et com. in 6.

Ad rationem v. qua fundantur capitula de Pontificum
 ad id ipse idem arguitur: in dubio hinc et in iure debet.

In hys titulis qd se sufficiunt, ad obligandum hunc in
 eo casu, ex vi solius rationis naturalis, & seculari lege positiva
 additae alius hys rationem moventem, qua pontifex ad
 hanc legem positivam ferendam prudenter fuerit inducitur,
 quia sepe audit, ut prudens naturalis ratio sola non sufficit
 ad iudicium imponendam, huiusmodi obligationem, sufficit
 haec ad producendam legem, quam ratione huiusmodi obligat.

Obijcit 2o In epte. Invenio de spons. & matris.
 ita ut expositio in his quibus alia sunt, qd certum est,
 hanc non tenere debent, qd.

Ad. Idem caput de leg de dubijs in facultatis seu
 practici, et colligitur ex ipso verbo, & prout non est contra
 nos.

Ceterum haec regula juris si in dubijs tutior pars
 eligenda, si aliquid continet preceptum, aliquid tamen consilium.
 imo quod continet consilium, si leges, in dubijs prece-
 ptiva, nisi aliquid sit positiva legem, similes ratione,
 qd si audens aliquid constitutum, si de illis pars de tutior
 in qua nullus periculum transgressionis necessitas nec moralis
 timor: ita ut minus tutior, in qua periculum transgressionis
 significans, dicitur moralis, adeoque inutribilibus timoribus, et sic per hanc
 tutior non apponit ei, qd de periculo sum preceptum, seu preceptum.
 De i, qd est simple tutior, sicut comparatione apponit positivis suis.

Quare si quis dubius heret hinc inde inter Liberos & minus
 Libam, hoc sensu ille in dubio heret, ex opposito sine sub
 pto Libiorem eligere, nec eligendo est minus Libam gerere,
 Libam hinc & in eo ponit se periculo transgressionis factis
 seu pti; & hinc in malis & inculpabilis: plerumque
 consilium perfectionis est, ut Libiorem in hoc sensu eligat
 quoniam ad id, ut dicitur in bonis, aut ut dicitur in malis, est
 opus convenientius & melius factum. V. g. si cuiuslibet
 auctoritatis iudicat se ad id, & inde auctoritatem servat,
 melius facit, qui si iudicat in favoribus, & inde materiam
 contrahat. Et hoc continet sensus Propositionis
 cuius praeterea, quia fundatur in illo principio, quod omnia pericula
 periculis in illo: ^{ratione} periculis tenemur, non operari cum
 periculo pti, & esse periculis cum consilio praeterea dubitate
 utrum opus nra hinc & inde sit bona an mala &c.
 Et tunc illa pars de Libior, in qua nullum periculum pti,
 seu factis transgressionis timet, illa, v. minus Liba, in qua
 sensus hinc periculum pti, seu factis transgressionis;
 adeoque si dicitur in opposito ei, quod est simple Libam
 aut sunt comparationis suo positio: est ei, quod est praeterea peri-
 culosam, adeoque ei, quod est factis pti.

Quare si quis ita praeterea dubius heret, inter duos Libos
 tenet ex pto Libiorem partem eligere, & praevalere eligendo
 praeterea periculosa; Quae propter quod ita dicitur minus Liba,
 ut simple non sit Liba, & in hoc sensu loquitur praeterea opus.

Quodres quam fuit in iuris certis, & publicis
ex qd. post eligens ex amon dicitur ad hanc cubic fientativo
tial foare iudicij practius de grandis parte inuoluta.
R. ca. uniuersim ad duo qd. genera reuocari p. i. f. i. n. alia
qd. interna, ex tenas alia.

Internas, ut in qd. ex rationib. intrinsecis, sibi inuolunt
f. f. adere, rem hic et nunc licet ee. Volg. j. 2. d. 68.
n. 3.

Ex tenas fient auctoritas prudentis, & talem bonum hominis
& utilitatis possessionis. De auctoritate & ex p. la. n. diffinitio.

De possessione quoniam controuersia inter doctores, an solent
in meo iudicio illa laud habeat, an ad aliam quos virtutem
meam habendi debeat? Pro cuius diffinitio, solutio fit

Conclusio *ita*. Potius e. in meo iudicio
ad aliam virtutem, meliorem in controuersia possidentis, est
pari, cui possessio pertinet, et minus bona, qui app. f. la,
f. de leg. & de iudic. lege positio, que ex parte alia in alio no
casu statuat, et de iud. de irregularitate qd. homicidij dubio.
Suarez 2. p. tom. j. dif. id. n. 15. Sol. Jan.

Quod e. i. mo. s. p. d. ita regle laud in meo aliam virtutem
contra iudicium hoc n. p. i. t. ad fieri p. i. t. qd. in meo aliam
virtutem sibi possessionis n. p. o. l. r. q. u. i. r. i. s. s. i. m. l. in meo
iudicio s. i. a. u. t. o. r. i. t. a. t. e. p. r. o. b. a. n. t. p. r. o. b. a. n. t. p. r. o. b. a. n. t. i. s. e.
haec e. falsum qd.

que uero p[ro]p[ri]a sunt i[ur]i & eor[um], que p[ro]p[ri]a dubia sunt.
 Obijciat. In dubio iuris p[ro]p[ri]a dubia minus libere eligere ut
 sit in p[ro]p[ri]a libertate, q[uo]d dubitatur a r[ati]o p[ro]p[ri]a ea fuerit ma[gi]s libe
 nec de, h[ab]et dubium iuris, uidel[icet] an p[ro]p[ri]a lege an contra legem. p[ro]p[ri]a &
 p[ro]p[ri]a u[er]o d[omi]n[ati]o[n]e majoris de dubio iuris q[uo]d de lege. In quo u[er]o u[er]o
 p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a dubia am[pl]ia p[ro]p[ri]a, in quo p[ro]p[ri]a r[ati]o u[er]o
 non it[er]u[m] q[uo]d am[pl]ia p[ro]p[ri]a factum, in quo dubitatur p[ro]p[ri]a lib[er]a
 am[pl]ia. Et p[ro]p[ri]a acqui[si]t[ur], d[omi]n[ati]o[n]e dubitatur, iam in u[er]o
 u[er]o malior[um] conditio[n]e, et ex dubio p[ro]p[ri]a.

Colligitur 200. I, ubi ex parte operari p[ro]p[ri]a
 u[er]o obligat ad aliq[ui]d p[ro]p[ri]a dubium orit[ur], an ei
 obligati iam fuerit p[ro]p[ri]a factum, h[ab]et p[ro]p[ri]a lib[er]a p[ro]p[ri]a
 u[er]o eligendum, q[uo]d h[ab]et p[ro]p[ri]a in p[ro]p[ri]a u[er]o in p[ro]p[ri]a lib[er]a
 Itaq[ue] si dubitatur, an hodie res h[ab]et canonica q[uo]d soluerit, p[ro]p[ri]a
 adhuc u[er]o, nam p[ro]p[ri]a obligat q[uo]d hodie d[omi]n[ati]o[n]e u[er]o
 u[er]o in p[ro]p[ri]a, quidam dubitatur an hodie d[omi]n[ati]o[n]e u[er]o
 defuit.

Colligitur 201. si femina u[er]o u[er]o p[ro]p[ri]a
 u[er]o, et postea dubitatur quomodo in u[er]o h[ab]et u[er]o
 u[er]o, an p[ro]p[ri]a. u[er]o u[er]o ad solam negationem p[ro]p[ri]a u[er]o
 an ex t[er]m[in]o ad negationem u[er]o u[er]o, in p[ro]p[ri]a u[er]o
 eligere u[er]o h[ab]et u[er]o ad huc obligat u[er]o ad u[er]o
 imponend[um] alios u[er]o u[er]o, q[uo]d amitti p[ro]p[ri]a u[er]o, h[ab]et
 ad huc ad e[ss]e. Ita u[er]o p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a.

Nam u[er]o u[er]o absolute p[ro]p[ri]a u[er]o u[er]o
 p[ro]p[ri]a sine lim[ita]tione, nam h[ab]et p[ro]p[ri]a u[er]o
 u[er]o ad solam negationem p[ro]p[ri]a u[er]o, q[uo]d u[er]o p[ro]p[ri]a
 am[pl]ia u[er]o u[er]o u[er]o u[er]o.

Colligitur 202. q[uo]d dubitatur ad u[er]o u[er]o
 ab e[ss]e, aut

In hisse parte abstinere ab eis mib. : ga te p[ro]p[ri]am p[ro]p[ri]am p[ro]p[ri]am
 abstinere in p[ro]p[ri]e; negativum n. e. de p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
 donec constet de p[ro]p[ri]e abbe.
 Secus q[ue] dicitur, an ex p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e, talis n. in locis p[ro]p[ri]e.
 junere, ga ipse h[ic] in p[ro]p[ri]e, cum p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
 vum, et obliget p[ro]p[ri]e eos, qui h[ic] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
 Ita Sanchez. 2. disp. 4. n. 34.

Conclusio prima: : dubia sunt in meliorem partem
 interpretanda. §. 1. de 2. §. 60. a. 4. de f. August. de f. m. 4.
 Haec conclusio tenet de dubiis de personis, quae ut intelligatur.
 Advertendum, interpretacione de p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e, aut
 p[ro]p[ri]e, aut negative. h[ic] p[ro]p[ri]e, aut p[ro]p[ri]e, aut
 p[ro]p[ri]e. Et non dubium e[st] de p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
 Interpretari in meliorem partem p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
 h[ic] p[ro]p[ri]e cum, de quo, et ab alio h[ic] dubitatur, p[ro]p[ri]e
 p[ro]p[ri]e. Interpretari in p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e, h[ic] eundem h[ic] p[ro]p[ri]e
 velut p[ro]p[ri]e. Interpretari in meliorem partem negative p[ro]p[ri]e,
 h[ic] p[ro]p[ri]e, de quod dubitatur, in h[ic] h[ic] p[ro]p[ri]e. Deniq[ue],
 interpretari in meliorem partem negative p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
 h[ic] eundem etiam p[ro]p[ri]e n. e. p[ro]p[ri]e.
 Jam igitur h[ic] de p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e, h[ic] p[ro]p[ri]e h[ic]
 negativum, et obligari illud in meliorem partem p[ro]p[ri]e
 h[ic] h[ic] p[ro]p[ri]e, h[ic] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
 h[ic] & n. p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e, et completari h[ic] p[ro]p[ri]e
 p[ro]p[ri]e n. p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e. Ita Mal.
 2. 2. de justia. Tract. 6. c. j. d. 4. §.

Notandum in hoc. Differre propinquantem coram a debilitate
quod hinc neutri parti contradictionis a sententia possit: illa vult neutri
parti a sententia possit, vult, et rationes probat, quae debet ambigere,
quod in ita certo & clare quin moras formido partipossit.

Notandum 200. Opinionum publicitatem notandam est in eo
plurimorum opinionum, aliquid vix ultra foret opinio et heresia, quod
in foret publicis, et ex se indit, quod in ita confusa publicis.

Singuli autem sententias possit, simul tunc a sententia
jocundum et videtur esse. Et non est res a sententia
et, quod et solus sine ulla auctoritate, quod in ita indit, quod
quod non facere publicum.

Notandum. Cuius auctoritates auctoritates
has Theologorum: Cuius auctoritates a jure est, aut Novarum
quod leges et septem classici auctores, quod quod sententia approbata
jam a se auctoritate, sententia frequentius sententia et naturalis
cum ex professo tractatus nullis, quod sententia sententia sententia ad
hereticas a sententia, et sententia magis, quod illis qui quinquaginta alij
solus auctoritate et sententia priorum sententia, hauritur. In sententia sententia
& boni theologi auctoritates, ratione solita sententia sententia sententia

et cum valentia dicitur prius p. q. tract. q. & habet
in capto Cappelloni de sententia, quod in tripliciter sententia sententia.

Forma dicitur sententia in sententia al. Cuius dicitur sententia.

Ita nisi evidenter ratione sententia sententia sententia sit, veluti
sicut sententia dicitur, quod ea sententia sententia sententia, quod
mercedis gratia sententia, alios in, quod jam constat et sententia, quia
contores mercede conducti die sententia in sententia sententia sententia
sententia. Et sententia nisi fuerit sententia sententia sententia sententia

t bonus
entia

siue illa prima ratione sibi se opponens, qualis in eodem ista transmissa
relata & merito reprobata & diuina 3. p. tral. q. 1. caso.
lucine 10. q. adultera in eandem infamiam abortum
pauit procurare, q. sentia admissa, plurimos adueteros q. q. q. q.

Notandum 2. dicitur. Differre haec duo: confusio practica
opinionis: & opinio practica p. b. l. Non opinio est aspectus in
formam in approposito, q. esse huius & non sit huius & aliter.
Confusio opinionis practica est huiusmodi iudicium confusio in
applicacione praesens opinionis ad particulare opus honestum,
aut praesens huius & non huius excedit & mittitur.

Notandum 3. dicitur. In eodem iudicio iudicium
duos inter se contrarias opiniones praesens, ut se veras aut
se falsas, & praesens nos iudicare ambos in se oppositos
& adhibere praesens & alteram praesens, & alteram in praesens.

Notandum 4. dicitur. Quoniam in eodem opinio, q. practica
practicabilis an se huius sit, & alteram multum differre
inter se opinionem aliam praesens & de huius: Nam duas
opiniones huius sine, q. praesens mirum praesens, q. praesens
huius: E. g. Praesens in iudicio bonos auctores praesens
& opinio, q. praesens approposito, praesens sacerdotem ultra praesens
morale praesens praesens praesens praesens praesens praesens:
at certe huius merito praesens, huius at praesens celebratur
praesens praesens praesens praesens.

Quoniam praesens in huius praesens, an huius sit
leg. sententia mirum praesens huius praesens praesens.

Conclusio 1^a ma. Voletur ut bene agat^r in p^a p^a q^o
conformari opioni in p^bli. Ita Beza. tract. i. c. 14. q. 9. n. 2.
cum opioni d^a certa.

¶ 1^a q^o q^o in p^bli opinione per se n^o p^t omni iudicij practici
p^rudicij. 2^a Demerarij lege. Qui in opendo se hali opinioni con,
formet in p^rudic^o enter demerarij, & male agit.

Dicitur e^o p^r p^r se glo. / am si q^o ex ignoracia inuincibili iudicet
eiusm^o opinionem ee p^blem q^o audens fieri, ubi se conformando,
n^o ageret demerarij, quia confusio, inuincibiliter erranti, possumus, aut et
domus conformari: sed si inuincibiliter erret, in p^a ca, q^o alibi dicta sunt.

Conclusio 2^a ma. Voletur quando contra q^o opinionem, confusio
practiciam, hinc danda illa vera hinc falsa sit, hinc demerarij hinc
p^rudicarij determinatas, p^rudicarij no^o faus alij, p^rudicarij volles agendo
contra confusio rectam aut errantem. Sed r^o in p^rudicarij
conu^ram S. Tho^a. ¶ 1^a q^o ex iⁿterbas conu^ratione.

Conclusio 3^a ma. Si quis aliter conu^rans confusio p^bli e^o bonij
Ita conu^rans Tho^a cum S. Tho^a quod libello de heres a. 13.

Ead^e e^o: Quia opinio p^bli p^ractice p^ractice, & e^o recte
rationi conforma. ¶ p^bli aliquo p^rudicarij.

Conclusio 4^a ma. Sedo. Siue opinionem, veramq^o ueritas
iⁿ p^rudicarij bonum p^rudicarij p^rudicarij; Sedo. illa in veramq^o
uertas honestam, aut turpitudinem facti alij, p^rudicarij
p^rudicarij, inuincibiliter reprobata bonum p^rudicarij, hinc turpia: ¶
p^rudicarij alij dicitur, turpiter leg^o factum p^blem reprobata
in p^rudicarij aut p^rudicarij: Eulie, aut ipse arte, aut ius alij p^rudicarij

Ratio: contraria sententia singularis & asseritales animi iungit; sed dicitur
in ea oportet hunc prius, qui agit diffinire in futurum an p[ro]p[ri]e
& et an est in p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e: Quod in re probos q[ui]d viros
futura consistat.

Arguit p[ri]mo: q[ui]o si p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e comparata cum p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
in p[ro]p[ri]e: sicut in iungit bonum cum meliori comparat. Sed rationem
nati q[ui]o est p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e eligere, si aut p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e: h[ic] n[on] eligere
in p[ro]p[ri]e.

Respondeo autem: ut patet in calidioribus q[ui]o p[ro]p[ri]e comparatur
Cum calidiori cum septem, n[on] t[ame]n inde desinit se calidum singule, q[ui]o p[ro]p[ri]e
fieri consideratum in ratione defectus illius. Sed q[ui]o carebit illi
vni gradu calidioris aut bonitatis p[ro]p[ri]e. Sed q[ui]o dicitur in calidum in bonis,
h[ic] n[on] nihil ad rem: non op[er]io ut h[ic] t[ame]n p[ro]p[ri]e h[ic] p[ro]p[ri]e
habilitatis a parte rei, quomodo cuius cum p[ro]p[ri]e comparat, & dicitur
h[ic] gradum p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e delecto & p[ro]p[ri]e eligibilis.

Arguit s[ec]undo: q[ui]o agit ex q[ui]o ac p[ro]p[ri]e alienos contra p[ro]p[ri]e
opinionem, is d[icitur] deponit p[ro]p[ri]e suam opinionem, h[ic] n[on] e[st] agere contra
suam opinionem; & n[on] deponit, sed q[ui]o agit ex q[ui]o contra
opinionem conficiat q[ui]o p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e.

Respondeo: h[ic] n[on] deponere p[ro]p[ri]e n[on] ex p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
n[on] t[ame]n e[st] fieri, ut agit contra opinionem, q[ui]o conformal se
aliens opinionem ex p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e, q[ui]o h[ic] ibas deum
res p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e q[ui]o p[ro]p[ri]e in p[ro]p[ri]e h[ic] h[ic]
agere, q[ui]o d[icitur] auctoritatem p[ro]p[ri]e q[ui]o aut, n[on] p[ro]p[ri]e h[ic]
agere, iudicis n[on] h[ic] h[ic].

Arguit t[er]tio: q[ui]o se exponere periculo venandi, q[ui]o
sicut op[er]io n[on] t[ame]n h[ic] h[ic] h[ic] n[on] t[ame]n h[ic] h[ic].

exponit periculo peccandi, go.

Qu. nego mi. ea q. subter opinionem probat, hinc ex impio indig
tunc ex trip. p. lla, in periculo peccandi, ita ut facta p. lla hinc
ip. d. ad summum e in periculo faciendi id qd. malit. ut p. lla
in p. lla periculo tenet. lictus n. e, tenere go. ab alijs. in a. exponere
ta. h. p. lla tenet & tenet qd. exponat. p. lla ut p. lla p. lla tenet
p. lla n. e. lictus.

Requit 4to: p. lla aliena p. lla, minus tuta opinionem
in quod. profane opinionem p. lla p. lla, p. lla et vir. hinc ab illi.
tenet. confidit in dando confilio. Leg. alienam opinionem minus
tutam, neglecta p. lla tuta: ab hoc videt. absurdum go.

Qu. cum p. lla p. lla numero 4. 7. dando legem nego
minorem. quia p. lla p. lla p. lla p. lla, lictus moralis tuta, nec
velit obligat.

Requit 5to: in dubijs tuta pars e eligenda, id qd. veritas
inter duas opinionem p. lla, veritas in dubijs, go. talis in p. lla
tuta eligenda.

Qu. cum Beccano p. lla. lo. Conn: hoc p. lla tenet in de opinionem
de dubijs p. lla, seu p. lla, seu p. lla; imo nego
de dubijs negativis p. lla, p. lla: ut supra ex p. lla contra
voluntatem intelligendum: Quare sunt nego in dubijs nega
tivis p. lla, ita nego in opinionem p. lla e nego tuta
pars eligenda p. lla qd. in hinc nullum e periculo peccandi, h.
minus tuta eligenda, cum utroq. pars eo. p. lla, qd. p. lla p. lla
p. lla p. lla p. lla in p. lla.

Qu. videt an ad hinc laud. hinc allat. opinionem,
in dubijs melior e pars p. lla. Re. Laud. hinc

perit nocens in bellis, sine ullo discrimine mortalitatis venialis, de supra nunquam
quenda unde conceptus haec in hunc locum.

Ita? in moribus, et malis in bellis, per totum hunc mundum, sine ulla Epistola
sine ulla limitatiobis, & exceptionibus.

Ita sunt studia publicae, per totum Theologum & hodie, ubi multe novae
obligationes, & per totum spiritus ante in cogitatione proponunt, per totum hunc
natum est per se per totum, rigidiora per totum se habent. Per totum hunc tractandum
nunc sub illis per totum, per totum in obsequio, per totum in obsequio, per totum
per totum, unde deus malis nascuntur. Per totum hunc tractandum
per totum & obsequio. Sed contentus est per totum hunc tractandum, illi
per totum hunc tractandum, in acquiescent nisi certis. Denique caput
per totum hunc tractandum, per totum hunc tractandum, in judicio de per totum
unde deinde homo quiescit, in recreatione & in senectute, ut
sicut per totum hunc tractandum Monach.

Ita? in media & variis Romae, quae angelus per totum, quae certis
spiritibus. ubi & de per totum hunc tractandum, in hunc tractandum, ante
per totum hunc tractandum, in hunc tractandum, per totum hunc tractandum.

Ita? in Rebus, in hunc tractandum, quae per totum hunc tractandum, in hunc tractandum, ita
corrupta, ut ad mortem, & de per totum hunc tractandum, in hunc tractandum, in hunc tractandum
iniquitas, & ex oia reddat, ad divinas obsequia iniquitas faciat, hunc tractandum
necesse, quae. In primo & in publicis per totum hunc tractandum, in hunc tractandum.

Ita? in hunc tractandum, quae in per totum hunc tractandum, in hunc tractandum, in hunc tractandum
in humilationem eius per totum hunc tractandum, in hunc tractandum, in hunc tractandum
sicut ad collationem, in magnitudine revelationis per totum hunc tractandum, in hunc tractandum.
Ede Corinth. 2do. c. ii.

Quod dicitur, 2do. Quenam sunt remedia contra invidiam
magis per totum hunc tractandum?

Per totum hunc tractandum, in hunc tractandum, in hunc tractandum, in hunc tractandum, in hunc tractandum.
De per totum hunc tractandum, in hunc tractandum, in hunc tractandum, in hunc tractandum, in hunc tractandum.

Insuper et se mortaliter periculis nisi certo & evidenter sciat,
 & primum materia fuerit gravis in credit, & sufficientem
 deliberationem, aut cal sensum habuisse, nisi certo sciat:
 huius per suscipiendi sunt quibus optinas dicitur.

Primum. quod mortaliter peccat dicitur, & tam aperte malum. Ad hoc vigilem
 de sibi abstinere laquei dicitur, sicut ait Joa. Albertus de vita spirituali
 2. p. tract. 1. c. 12.

Secundo. quod malis mortaliter consistit scilicet in mala vel be, quod est bona
 velle impeditur & peccari debet. Quod autem simpulose habeant bonum
 velle, arguitur de his qui peccat de peccata mala cum habitibus: & per se
 notoribus, si laquei proportionis deum non offendere, nec unquam dicitur, & per
 prope etiam veniale.

Tertium. Quia simpulose interdum videtur deum sufficientem libenter ad
 peccandum mortaliter per unquam dicitur: non si via & alia peccis,
 nec laquei impedire deliberationem, cuius faciunt aequitas formid, & scilicet
 melancholia conjuncta, quod tam tenaciter inheret principii cogitationibus.
 & appropinquat, ut in peccatis se dividit & ad alios convertit, prout
 patet de peccata deliberatio.

Quartum. Experientia dicit simpulose in gravissimis tentationibus non
 dubitare & deliberare in peccatum mortale consentire, quod incredibile
 & divinam videntem in obscuris tentationibus eos in deseruisse, quod in
 multis gravioribus & manifestis periculis tam profertur est.

Et his quod & alijs similibus. Per se etiam gravium theologorum auctoritate
 notoribus hoc timorabile consilium prudenter & rationaliter iudicatur, de
 non consentire in peccatum mortale, nisi certo est.

Et videtur autem non solum & scilicet instituta ex omni parte quod sunt simpulose
 per se quod timorabile dicitur in peccatum mortale, quod scilicet differre

in aliis hys examini rationibus de quibus, ubi serena & tranquilla menta
melius iudicabit. Si tunc aliquid veritas tranquillitas cogit per
adversarios alium suum, regnum & statu gratia, in quibus
examine, & sufficit omnibus nota & probata, si forte Deum offenderit

**Quaritur 2do. Quae sint remedia contra peccati futuri
formidinem.**

Ad 1° de beatitudine & hinc ad eam conficiam inferre. ubi consideramus.
1° confidendo divinis bonitatibus, et mones sapienter sapientibus, non habet
2° in bonitate de bono in bonitate: cuius signum suavitatis & onus leve. Matth. ij.
3° hinc de bono & magis incedimus in bonum, & hinc severitate hinc ad laqueum
4° magis de imperio dulcissimi patris, cui medicina dicitur, fuit salutis
5° et velut sibi hinc servit in letitia & hilaritate, non in tristitia
6° & languore. Psal. 99. servite domino in letitia.

Etia. Simile dicitur in e appprehendend a rebus novis, & strata
7° hinc leges infirmitati hinc accommodat, & plerumque in obligat unum magis
8° dicitur & generalis; Item ad nihil exculpationem, et docet de legibus hinc
9° quae leges in obligant, veltra menta legibus, non in e man, legis laqueum
10° obligare ad hinc non quardi adeo diffinitum & certum.

2do. Regue secundum e in publico ratione & auctoritate, & sufficit ad recte
agendum, ubi simplices recedunt, imo simplices excedit, de industria
11° debent laeviores, quibus minus publicis sententis, donec sententia ad debita
12° ad erachem revocet. Nimis v. publicitas in spectandis arguit.
13° & solvendis otiosis. Angelus simplices, & confiam magis intrinsec, hinc
14° frustra quibus p. certitudinem, & in moralibus hinc in p.

3°. Inprimis dicitur inter alios prudentem ab honoris, & hilariter &
15° subjecta Deo servient. Merito autem quod sancti honoribus & laudibus
16° p. hinc sine simplice faciunt, et ait Ludov. Grand. de orat.
17° part. 2. c. 3. Proinde quod nobis presentis, unde in publico ratione & aucto,
18° ubi, & in glo honoris hinc non quod ex infirmitate, & hinc sequere, ubi
19° peculiariter conficiam legibus.

Quaeritur 5to. Quae sint remedia contra nimiam
sollicitudinem iuris confitentium?

Res. simpliciter dicitur certo huiusmodi. Item dicitur
penitentiam in constituisse et non carnificum, et pro solatis peccatis
punita dicitur. f. 19. c. 5. et sic ad hunc legitimum usum
in regni humani, et equalitatem diligens, et non is rem fessere
in te tanta autem haec quatuor.

Observandum i. nullo - nullum peccatum confitentium nisi certum
indubitatum omnibus a. b. d. d. g. n. generatione dolere de peccatis

5to antiqua peccata respicit, quoniam in meminerit se confitentium.
quod in meminerit se in rationabilibus, non dubitandi, cum in omni peccato
meminerit, adeoque nulla sit egyptia, in meminerit, quod fieri.

Item d. th. 3. p. q. 83. a. 3. ad 5. ait noscitur in meminerit
in se, quod in reflexa attendimus, dum ageremus: neque plene se
acquirit penitentia, ubi quod dubium in confitentium simpliciter quod alios
committit certitudo: huiusmodi, esto, aliqua confitentium fuerit, in tenent
non habito pro damno et periculo peccatis herediti in tali auxilium
dandam confessionis in regulam prout amabilem minus in
indiffinitas exponant.

6to in infidelium confessionem generalem, nisi speciali lege tenentur, quod
simpliciter in eo peccat refertur eadem veterem peccatis, unde non veritas
fabulantur.

7to debet sibi confitentium in iudicium et fidei, et benignitas
confitentium in solis dicitur. Item simpliciter confitentium simpliciter
solum penitentiam habet, confitentium ducatur peccatis, et omnia in fovea
sunt Matthei 11.

Quaeritur 5to. Quae sint remedia generalia contra
simpliciter.

184
Hanc in dicitur scripsit & dicitur scripsit Galterius in dicitur
Benedictus in dicitur, hinc in dicitur sequitur in dicitur Bonaventura
bonaventura. Hinc in dicitur & dicitur. Hinc in dicitur & dicitur
opere in dicitur septuagesima prima.

Quaestio prima

De iis, quae sanctus Thomas tractat à quae,
sione lxxima jma, usque ad quaestionem
septuagesimam primam.

Hanc Quaestionem si intelligere cupis
opus tibi erunt Quaestiones in titulo supra
annotatae; nam sunt merae quasi citationes
ubi ea sunt invenire apud sanctum Thomam,
in nostro cursu, ex quo istae tres distinctiones sunt dictatae.

Distinctionem hanc absolvimus

decimo die mensis decembris

Anno reparatae salutis

millesimo sexcentesimo

nonagesimo septimo

quarto & decimo

D. S.

In monasterio S. Etkonis apud S. Landelinus
Ordinis sanctissimi Patris & Patriarchae

BENEDICTI

FINIS CORONAT

OPVS

